

loogias, aga ka sotsiaalökonoomias on sotsiaalse resp. majandusruumi probleem omandanud kesksamat tähendust alles viimastel aastakümnetel¹⁾. Nii teeb Leopold von Wiese vahet „geofüüsilise naabruse“ („*geophysische Nachbarschaft*“) ja „kaugkontakti“ („*Fernkontakt*“) [50], ühes hilisemas töös [51] „sotsiaalsfääri“ („*Sozialsphäre*“) ja „kehade-maailma“ („*Körperwelt*“) vahel. Seejuures kaeb ta reaalse maailma ter-vikut kombinatsioonina kehalisest, individuaal-hingelisest ja sotsiaal-sest, pidades mõeldava „sotsiaalsfääri“ irdumist paratamata vajaliseks. Tugeva majandusgeograafilise kallakuga Kuske [22], kes on eestkätt huvitatud „majandusruumi“ („*Wirtschaftsraum*“) kujutelmade praktili-sest kasutatavusest, eristab „loodusruumi“ („*Naturraum*“) ja „kultuur-ruumi“ („*Kultorraum*“) resp. „naturaalmajandusliku ruumi“ („*natural-wirtschaftlicher Raum*“) ja „kapitalimajandusliku ruumi“ („*kapital-wirtschaftlicher Raum*“). Sellega ei evi ta tunnetusteoreetilisi pretensi-oone, küll aga reedab ta käsitus ökumeenilise problemaatika sugemeid ja tähendab vallandumist „terrestrilisest seosest“ thünenliku sotsiaal-figuuri kujutelma suunas. Mis puutub „ruumimajanduse“ („*Raumwirt-schaft*“) teooriasse, siis võib seda mõista kahte moodi, esiteks, kas teoo-riana poliitilis-majanduslikust ühikust, mille nimetus „rahvamajandus“ peab ilmestama poliitiliste ja majanduslike kujundusjõudude koostoimet või, teiseks, teooriana ruumistsõltuvaist ja ruumitäitvaist majandusjõu-dudest. Arendades ruumimajanduse teooria ideid ruumiteadlikuks kujundikirjelduseks, leiab Weigmann [49] kujundikirjelduse matemaat-ilises ruumis olevat ebarahuldava ja väidab, et ainult teine ruumimajan-dusteoreetiline mõistmisviis viib ehtsate majandussõltumuste tunnetami-sele, kuna „fiktiivse rahvamajanduse“ ruumipiir olevat vaid poliitilise loomusega, sellal kui alles „turumajanduslikud ruumikujundid“ evivat puhtökonomilisi piirjooni.

Kuigi Pintschovius, kes sotsiaalse ruumi probleemile on pühendanud terve raamatu, arvab, et „ettenähtaval ajal oleks meelevaldne kõneleda ühikulisest sotsiaalsest ruumist“ ja kahtleb, „kas sotsiaalne sõltumus üldse areneb lihtsa selge ruumiühiku suunas“ [27, lk. lk. 75—76], tuleb ometi möönda, et sotsiaalse ruumi kujutelm, mis varemalt oli vaid selgi-tav fraas, on üha rohkem täitumas ainelise sisuga. Sotsioloogiliselt selge-piirdelisimaks võib pidada Sorokin'i kontseptsiooni [34, lk. lk. 3—9],

1) „Horisontaalset ja vertikaalset viimaste aastakümnete jooksul“ on käsi-tanud Saitzew [33]. Terve rea näiteid ja arutlusi „sotsiaalse ruumi“ mõiste senise rakenduse kohta toob Pintschovius oma raamatus „Das Problem des sozialen Raumes“ [27].